

ORGANIZE!

Kolektivní akce v politice

POL 590, 21.4. 2015

Základní problém (Olson 1965:1)

- Lidé se společnými zájmy by se měli snažit prosazovat tyto společné zájmy.
- Problém u **veřejných statků** (*public goods, common pools*), kde ti, kdo se nepodílí, nemohou být z rozhodování snadno vyloučeni
- Zájem na benefitu **je společný**, zájem na tom přispět k němu, **společný není** (*freeriding*).

Příklady

- Odbory vyjednávací s vedením podniku, výsledek se vztahuje na všechny zaměstnance
- Každý třídně uvědomělý dělník, konfrontovaný s možností účastnit se revoluce
- Země jednající o možnosti snížení emisí nebo o odzbrojení

Různá strategická logika kolektivní akce

- Kolektivní akce poskytují svou strukturou odměn aktérům z hlediska strategické akce různě silné pobídky k (ne)spolupráci
- **Vězňovo dilema, „záruka“, „zbabělec“.**

Jak se řeší kolektivní dilemata

- Kolektivní dilemata existují, Olsonův příspěvek je analýza, jak je aktéři překonávají
- Donucení
- Privilegovaná skupina
- Selektivní pobídky
- Podmínečná spolupráce
- Benefits, plynoucí ze spolupráce/procesu
- Altruismus

Donucení

- Řada oblastí, kde existují pobídky k freeridingu, řešena donucením (Hobbes-*Leviathan*)
- Placení daní, environmentální chování
- Vynucuje nejčastěji stát, ale i mafie, náboženský text...

Privilegovaná skupina

- P.s. je taková, v níž je pro **jednoho** jejího člena výhodné nést **veškeré náklady** kolektivní akce
- Opakem situace, kdy to není výhodné a/nebo je to výhodné pro více než jednoho člena (pak kolektivní statek nemusí vzniknout).

Selektivní pobídky

- Podle Olsona je řešením problému kolektivní akce přítomnost **selektivních pobídek**
- **S.p.** jsou vyhrazeny pouze pro ty, kdo se účastní kolektivní akce (právní asistence pro členy odborů), mohou být pozitivní i negativní
- Mechanismus vytváření selektivních pobídek je **sám o sobě kolektivní akcí** (problematické vysvětlení).

Benefits plynoucí z procesu

- Jsou speciálním typem selektivní pobídky
- Úzce spojeny s procesem kolektivní akce, případně dokonce jejím konstituujícím mechanismem
- Příklad: fungování kibuců

Podmíněná spolupráce v důvěrných skupinách

- Olson odlišuje skupiny (intermediary groups), ve kterých ostatní členové vidí/mohou si zprostředkovat, jak se všichni ostatní účastní kolektivní akce (rozdíl oproti latentním skupinám)
- V těchto skupinách vzniká/může vzniknout kolektivní akce dohodou členů o tom, že budou při opakovaných interakcích participovat tak dlouho, dokud participují i ostatní

Logika podmíněné spolupráce

- Tit for tat (Axelrod)- „**srozumitelná, přejícná a zodpovědná/reflexivní**“ strategie
- Podporuje ji (a kolektivní akci, Ostrom 1990):
 - Přesvědčení o dlouhodobosti interakce
 - Nemožnost interakci snadno opustit
 - Snadný přístup k historii aktérů
 - Sociálně integrované skupiny, kde je ostrakizace větší hrozbou

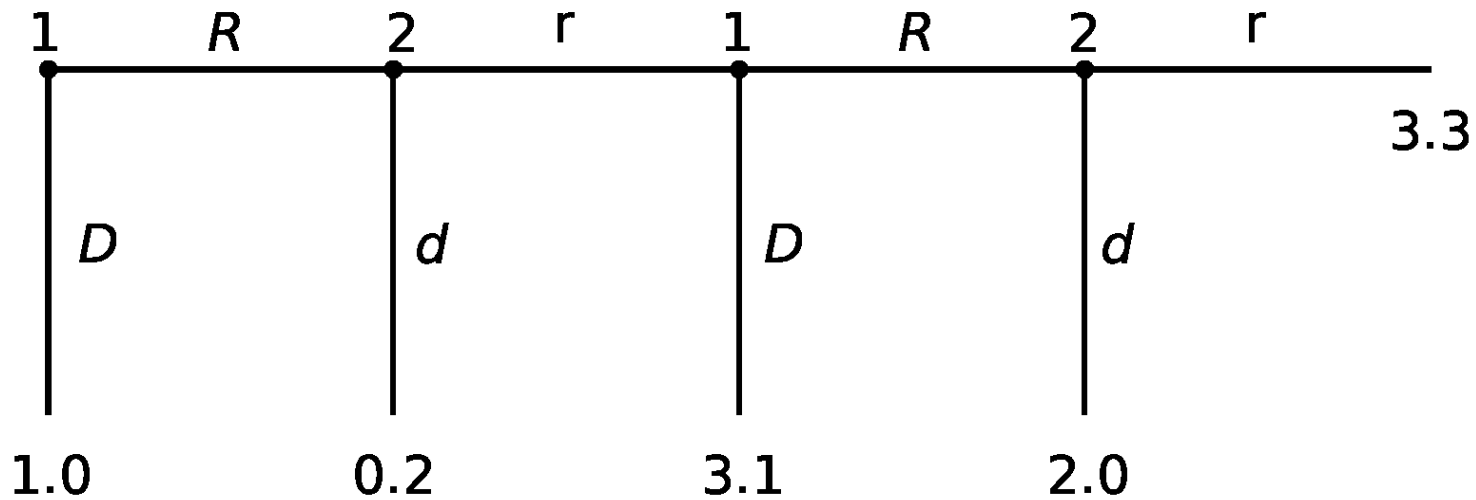
Limity sebezájmu

- Sociální normy/ kontext/ kultura
- Prokazuje experimentální výzkum veřejných statků
- **Public good games**
- Participace roste s možností hráčů **komunikovat** a naopak klesá, pokud je v sázce **hodně**.

Alternativní vysvětlení: **Reciprocita**

- **Reciprocita (obecně)**- tendence odpovídat „hezky“ na hezké chování (pozitivní reciprocita) a „škaredě“ na škaredé chování (negativní reciprocita)
- Reciprocita je obvykle **nákladná**

Př: Centipede game (pozitivní reciprocita)

Př.: *Centipede game s oplácením* (pozitivní i negativní reciprocita)

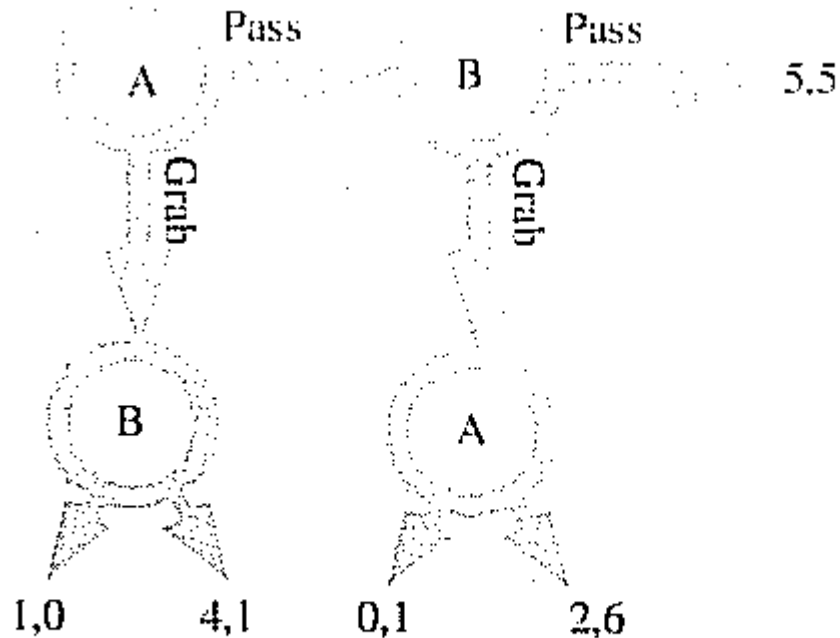

Figure 18.3. A Centipede Game with Retaliation.

Slabá a silná reciprocita

Slabá reciprocita- předpokládá, že hráči mají z recipročních strategií profit (více méně **Axelrodův tit for tat**)

Silná reciprocita- hráči volí suboptimální strategie, aby 1. kooperovali s těmi, kdo chtějí kooperovat nebo 2. trestali ty, kteří „podvádějí“ (freeridery)

Obě strategie často v sociálním životě propojeny

Reciproční altruismus

- Co vypadá jako silná reciprocita v krátkém horizontu, je slabou reciprocitou v dlouhém horizontu (**tit for tat**).
- **„Shadow of the future“**
- Recipročních strategií celá řada, do hry vstupuje efektivní komunikace ve skupinách (evoluční biologie- skupinový výběr).
- Platí zejména pro slabou reciprocitu (musí být naplněny podmínky Ostromové)

Silná reciprocita

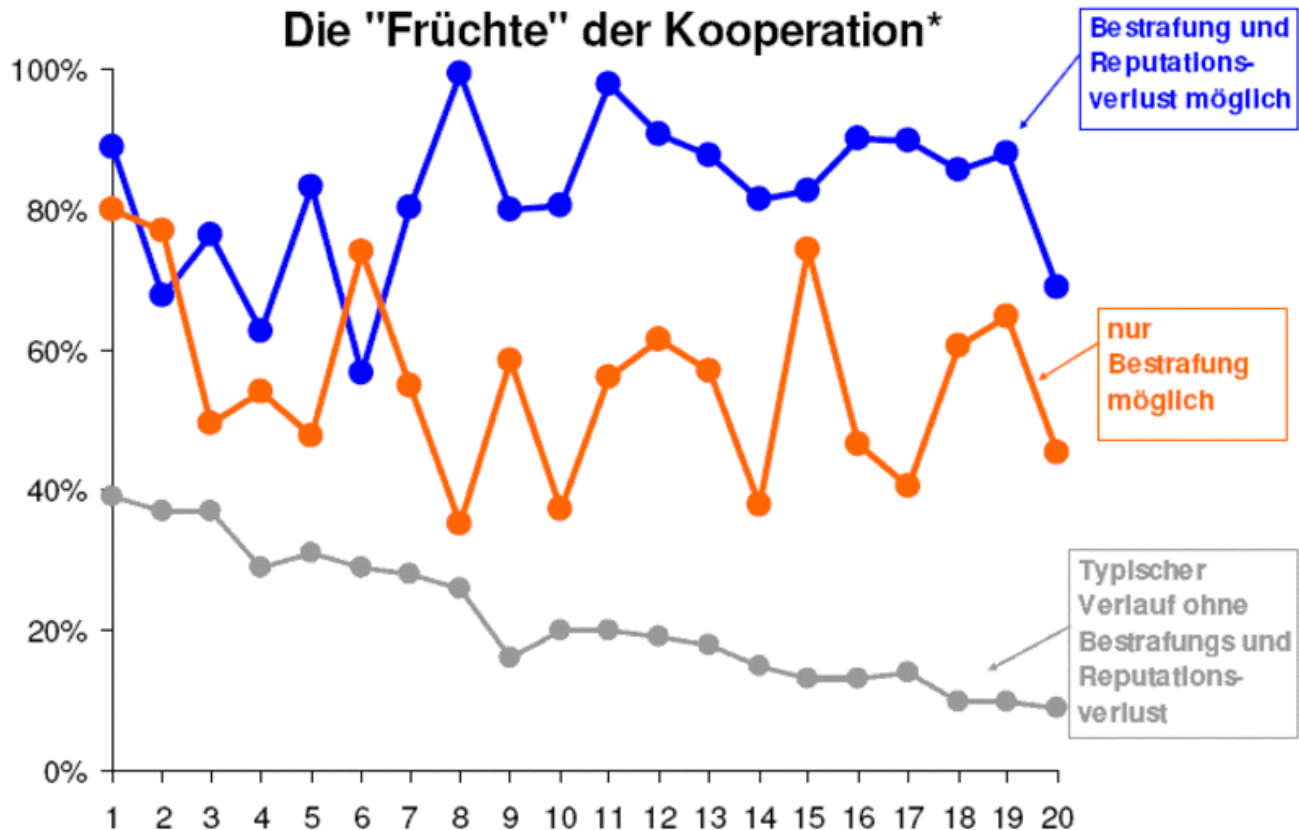
- Obejde se bez konceptu „*shadow of the future*“
- Spolupráce je „správná věc“, trestat nespolupráci je správná věc.
- „Nákladné trestání“
- Dá se využít i pro jednorázové hry, ale zároveň je i evolučním modelem
- V evoluční biologii spojována se skupinami, které dokáží produkovat relativně homogenní chování, zároveň jsou v nich jedinci s různými vlastnostmi a selekční mechanismy favorizují více kooperativní skupiny.

Laboratorní evidence nákladného trestání

- ***Ultimatum*** (vysoká míra silné reciprocity)
- ***Veřejné statky*** (Fehr-Fischbacher 2004)

Neurovědy: dokumentují impulsivní negativní reakce k nespravedlnosti u lidí se silnou reciproitou.

Die "Früchte" der Kooperation*

© Rockenbach & Milinski, 2006

Runde

* Kooperationsgewinne minus
Kosten durch Strafen

Jak častá je negativní silná reciprocita? (Guala 2012)

- Guala kritizuje, že skoro všechna evidence pochází z laboratorních experimentů
- Dochází ale ke spontánní silné reciprocitě v jednorázových interakcích mimo laboratoř?
- Nepotvrzují například etnografické studie v malých společnostech, nákladná pomsta v nich obvykle nevede k nastolení spolupráce
- Dokumentována spíše slabá reciprocita a snahy o snížení nákladů na spolupráci.

Experimentální výzkum silné reciprocity v politice (Smirnov et al. 2011)

- Straníci vyšší úroveň reciprocity, nestraníci nižší
- Strana jako organizace produkující veřejné statky
- Straníci častěji používají altruistické trestání freeriderství než nestraníci (otázka kauzality)